

DOI: 10.15276/ETR.02.2026.8

DOI: 10.5281/zenodo.20369080

UDC: 657.1:004.9

JEL: M15, M41, O33

Received: 2026-01-04, Revised: 2026-02-15, Accepted: 2026-02-24, Published: 2026-03-11

ОБЛІКОВЕ ВИЗНАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ЦИФРОВИХ І ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

ACCOUNTING RECOGNITION AND CLASSIFICATION OF DIGITAL AND VIRTUAL ASSETS OF ENTERPRISES IN UKRAINE

Natalia V. Kurhan, PhD in Economics, Associate Professor
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1155-6859
Email: natalia.kurhan@hneu.net

В теперішній час цифрова трансформація прогресує в усіх сферах суспільно-економічного життя, формуючи нові моделі взаємодії між суб'єктами ринку. З'являється дедалі більше форм і видів цифрових активів, які мають матеріально-речовинне забезпечення або повністю віртуальні.

Україна демонструє високий рівень проникнення цифрових активів серед населення. За рейтингом аналітичної компанії Chainalysis (Global Adoption Index, 2025), Україна увійшла до топ-10 держав за рівнем використання криптовалют і посіла перше місце за цим індексом, скорегованим на чисельність населення [1]. Біля 16% громадян України володіє цифровими активами, переважно криптовалютами, а в містах їх частка сягає 26% [2]. У 2025 р. обсяг ринку віртуальних активів України оцінювався у 7 млрд. дол., зокрема NFT-ринок досяг 2,2 млн. дол., а ринок метавесесвіту – 163,9 млн. дол. [2]. На початок 2026 р. в Україні працює 136 розробницьких Web3-компаній, які тільки за 2 роки запустили понад 80 блокчейн-стартапів і залучили 1 млрд. дол. інвестицій [3]. Водночас активність операцій з цифровими активами у підприємств іншої галузевої приналежності, не ІТ, обмежена недостатністю нормативно-правової бази. Для виправлення ситуації у вересні 2025 р. Верховною Радою України прийнято за основу проект, який передбачає комплексні зміни у законодавстві для всебічного контролю й оподаткування операцій з віртуальними активами [4]. Отже, цифрові активи практично затребувані бізнесом і суспільством, і поступово формується законодавча база державного регулювання їх обігу.

Цифрові активи набули значення ресурсу сучасних компаній, так само як і звичні матеріально-речовинні блага. Ефективне управління цифровими ресурсами вимагає якісного обліково-аналітичного забезпечення, методологія якого базується на сталих твердженнях щодо критеріїв визнання та класифікаційних видах цифрових активів. Міжнародні [5] та національні

Курган Н.В. Облікове визнання та класифікація цифрових і віртуальних активів підприємств України. Оглядова стаття.

Систематизовано актуальні нормативно-правові підходи різних юрисдикцій та теоретико-методичні рекомендації вчених щодо ідентифікації різних видів цифрових активів. Доведено ієрархічну підпорядкованість понять «цифрові активи», «віртуальні активи», «криптоактиви», якими описують форми цифрової вартості. Уточнено порядок визнання на балансі цифрового активу. Запропоновано трирівневу класифікацію цифрових активів за критеріями: спосіб існування та обігу цифрової вартості; використання технології розподілено реєстру; забезпечення стабільності вартості. Розроблено послідовність облікового визнання цифрового активу нематеріальним активом, товаром або фінансовим інструментом, із дотриманням вимог бухгалтерських стандартів. Обґрунтовано види цифрових активів, функціонально подібних до цифрових паперів, які визнаються фінансовими інструментами.

Ключові слова: криптоактив, криптовалюта, нематеріальний актив, криптографічний захист, фінансова звітність, токен, цифрова річ

Kurhan N.V. Accounting Recognition and Classification of Digital and Virtual Assets of Enterprises in Ukraine. Review article.

The paper systematizes current regulatory and legal approaches across various jurisdictions, as well as theoretical and methodological recommendations proposed by scholars regarding the identification of different types of digital assets. It substantiates the hierarchical relationship among the concepts of "digital assets", "virtual assets" and "crypto-assets", which describe forms of digital value. The procedure for recognizing digital assets on the balance sheet is clarified. A three-tier classification of digital assets is proposed based on the following criteria: the mode of existence and circulation of digital value, the use of distributed ledger technology, and the mechanism for ensuring value stability. The study develops a sequence for accounting recognition of a digital asset as an intangible asset, a commodity, or a financial instrument, in compliance with accounting standards. It also justifies the classification of certain types of digital assets functionally similar to digital securities, which are recognized as financial instruments.

Keywords: crypto-asset, cryptocurrency, intangible asset, cryptographic protection, financial reporting, token, digital thing

[6] бухгалтерські стандарти не визначають дефініцію ані цифрових активів загалом, ані їх окремих видів, що значуще ускладнює їх ідентифікацію, оцінку та розкриття у фінансовій звітності. Бізнес висуває практичний запит на уточнення сутності та видового розмаїття цифрових активів із дотриманням саме бухгалтерського підходу – для коректного обліку господарських операцій з такими активами, для оцінки набутих внаслідок них змін у ресурсах, капіталі, зобов'язаннях, для достовірного визначення отриманих доходів і понесених витрат. Тема дослідження є актуальною і має практичне значення для компаній, що залучають цифрові активи до господарської діяльності.

Аналіз останніх публікацій по проблемі

Теоретичні розробки наслідують та опосередковують хвилі радикальних новацій цифровізації. З 80-х років ХХ ст. розпочалися процеси впровадження новітніх інформаційних технологій в усі сфери економіки та суспільства, які постійно поглиблюються і посилюються. Протягом 90-х років відбулася діджитал-трансформація світової банківської системи, у тому числі сформувався інтернет-банкінг, міжнародні електронні міжбанківські системи платежів. Початок 2000-х ознаменувався емісією та обігом електронних грошей (e-money). З 2009 р. розпочалася епоха криптовалют, а згодом більшість країн оголосили про тестування цифрових національних валют, які емітують та регулюють центральні банки (Central bank digital currency, CBDC). Від 2015 року поширюються токени, що засвідчують право власності на об'єкти реального або віртуального світу (нерухомість, товари тощо). Становлення блокчейн-платформ токенизації відкрило можливість створення утилітарних токенів для доступу до цифрових продуктів і сервісів, а також безпекових токенів, що уособлюють цифрові цінні папери. У 2017-2021 рр. сформувався новий елемент віртуального простору – невзаємозамінні токени (non-fungible token, NFT), які підтверджують унікальність цифрових об'єктів мистецтва, медіа, ігор або колекцій. Токенізація прав власності стала базисом становлення децентралізованих фінансів (DeFi) – платформ, які працюють на блокчейні та смарт-контрактах, надають фінансові послуги (кредитування, страхування, обмін активів, зберігання вартості) та є альтернативою біржам та банкам. Від 2020 року розвивається концепція метавсесвіту, у межах якої цифрові активи набувають значення інструментарію управління віртуальною економікою та екосистемами. Отже, протягом трьох десятиліть цифрові активи пройшли шлях від засобу фінансових транзакцій до комплексного економічно-соціального феномену.

Кожна віха розвитку цифрових активів супроводжувалася прагненням учених теоретично осмислити та описати її. Бурхливість і непередбачуваність цифровізації зумовлює необхідність систематичного перегляду наукових поглядів щодо

визначення, класифікації та економічної ролі цифрових активів.

Вчені застосовують поняття «цифрові активи» (digital assets) з 90-х років ХХ ст. [7, 8]. У якості самостійної правової категорії цифрові активи інституціоналізовано у законодавстві США [9] і Великої Британії [10]. Водночас у нормативних та політичних документах країн Європейського Союзу переважно використовується поняття «криптоактиви» (crypto-assets) [11, 12]. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (Financial Action Task Force, FATF) започаткувала у 2018 р. офіційне використання поняття «віртуальні активи» (virtual assets) [13] та у подальших рекомендаціях послідовно дотримується саме цієї термінології [14]. Надалі поняття «віртуальні активи» стало підґрунтям для формування національного законодавства України [4, 15, 16].

Описана варіативність застосування понять «цифрові активи», «віртуальні активи» та «криптоактиви» у нормативних актах різних юрисдикцій зумовила формування певної концептуальної незгодженості щодо них. Це виразилося у розмаїтті підходів до сутності та видів різних цифрових форм вартості.

Іноземні вчені зазвичай звужують поняття цифрових активів до криптоактивів, які легалізовано та врегульовано у США та ЄС. Джексон А. (Jackson A., 2023) роз'яснив діючий IFRS-підхід до облікового відображення криптовалют, стейблкоїнів та NFT [17]. Хабіб Н. (Habib N., 2025) [18], Фуаді І. (Fuadi I., 2020) [19] розробили заходи удосконалення IFRS з метою справедливої оцінки криптоактивів. Каню Д. (Kanu D., 2025) у складі криптоактивів відокремив CBDC та довів неможливість їх постановки на баланс за поточної редакції IFRS [20]. Ндукаджі А. (Ndukaji A., 2024) видами цифрових активів визначив транзакційні, інвестиційні, утилітарні токени і запропонував здійснювати їх облікове оцінювання за допомогою штучного інтелекту [21]. Алсалмі Н. (Alsalmi N., 2023) розділив цифрові валюти на CBDC і криптовалюти та довів переваги інтеграції їх обліку з блокчейн-верифікацією [22]. Розробки закордонних вчених мають практичну спрямованість і тому виконані у межах врегульованого кола цифрових активів.

Кудь А.А. класифікував за ознакою централізації три види цифрових активів: формальні (повністю централізовані), гібридні цифрові активи (централізовані окремі елементи їхньої інфраструктури) та криптовалюти (повністю децентралізовані) [23]. Бутнік-Сіверський О.Б. обґрунтував, що цифрові активи формуються як у реальному, так і у віртуальному людино-цифровому середовищі, а віртуальні активи – виключно у віртуальному середовищі [24]. Методом порівняльно-термінологічного аналізу Гулейков І.Ю. довів, що віртуальні активи є окремим видом цифрових активів [25]. Савченко Є.Ю. дійшов висновку, що «цифрові активи» є родовою категорією, відносно якої

«віртуальні активи» виступають видовим поняттям; за аналогічним підходом автор трактує «цифрові токени» як різновид віртуальних активів [26]. Овчаренко А.С. відокремила три види віртуальних активів: віртуальні валюти (криптовалюти), віртуальні товари, віртуальні токени, доменні імена [27]. Яроцький В.О. запропонував два рівні класифікації віртуальних активів: за технологічною природою (віртуальні активи розподіленого реєстру або іншої технології); за економіко-правовою сутністю (криптоактиви та токенизовані віртуальні активи) [28]. Самсін Р.І. за характером випуску розділив централізовані та децентралізовані віртуальні активи. Пантелєєва Н.М., Рогова Н.В. видами віртуальних активів визначили криптовалюти, токени, криптотовари, стейблкоїни. Хатнюк Н.С., Побіянська Н.Б. за формою класифікували віртуальні активи на валютні токени, інвестиційні токени, токени корисності та змішані типи. Черних О.С. розмежував за емітентом суверенні віртуальні активи (CBDC) та приватні (криптовалюти, токени, гібридні віртуальні активи) [29]. Таким чином, більшість українських вчених проводять дослідження у межах нормативно-правового поля України, фокусуючи увагу на віртуальних активах, а іноземні науковці зосереджені на криптоактивах та цифрових валютах.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Дослідження наукових публікацій за тематикою форм цифрової вартості засвідчило наявність незгодженості та фрагментарності підходів вчених. Причиною є безпрецедентність і непередбачуваність швидкісного розвитку ринку цифрових активів, із появою все нових їх варіацій та сфер застосування. Унаслідок цього вчені здебільшого описують поточні реалії, які вже через кілька років зазнають істотних трансформацій, що зумовлює необхідність постійного оновлення теоретико-методичних напрацювань. Подібна ситуація спостерігається й у законотворчій практиці держав.

Станом на початок 2026 р. глобальний ринок цифрових активів поступово інституціоналізується. Понад 85 країн ухвалили або перебувають на етапі розроблення законодавства щодо правового статусу цифрових активів [30]. У 2025 р. Європейський парламент впровадив Регламент ЄС "Markets in Crypto-Assets" (MiCA) [12], а уряд Великої Британії прийняв закон, спрямований на комплексне регулювання цифрових форм власності [10]. Обидва законодавчі акти зобов'язують компанії обліковувати цифрові активи та розкривати їх у фінансовій звітності, дотримуючи бухгалтерських стандартів [5].

У вересні 2025 р. пройшов перше читання законопроект щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні [4], який розроблений на базі Регламенту MiCA [12] та передбачає глибокі оновлення Податкового кодексу та відтермінованого з 2022 р. Закону № 2074-IX [15], із його перейменуванням на Закон

«Про ринки віртуальних активів». До проекту також закладено бухгалтерський підхід ідентифікації віртуальних активів – прописано, що визнання віртуальних активів і цифрових речей здійснюється з урахуванням вимог НП(с)БО або IFRS [4].

Посилання описаних нормативних актів на облікові стандарти є логічним і послідовним кроком, який забезпечує зворотний зв'язок між державними інституціями та бізнесом. Для ефективного регулювання та оподаткування операцій з цифровими активами необхідним є регулярне отримання від суб'єктів господарювання даних про них у формі стандартизованої та співставної фінансової звітності. Але ані IFRS, ані НП(с)БО поки не модифіковано до реалій цифрових форм власності. У 2023 р. Рада з фінансових стандартів США (FASB) видала ASU 2023-08, уточнивши вимоги US GAAP до визнання, оцінки, розкриття у звітності криптоактивів [31]. Вчені [18, 21, 32, 33] прогнозують, що для покращення якості фінансової звітності компаній, які використовують у діяльності цифрові активи, у майбутньому буде вдосконалено IFRS (IFRS) [5]. Відповідно, існують підстави очікувати подальшого оновлення українських НП(с)БО, які в межах стратегії євроінтеграції змістовно наближені до IFRS. Беручи до уваги досвід FASB, подальший розвиток IFRS у частині цифрових активів, ймовірно, відбуватиметься шляхом уточнення діючих методологічних вимог без перегляду базових концептуальних засад.

Представлені факти свідчать, що станом на початок 2026 р. підприємства України функціонують в умовах, за яких використання цифрових активів у господарській діяльності стає об'єктивною потребою сучасного розвитку. Водночас нормативно-правове регулювання операцій із такими активами перебуває на етапі формування, а методичні роз'яснення щодо їх обліку відсутні. Досліджені наукові роботи [24-29] мають переважно правовий або технологічний фокус і не описують облікових критеріїв визнання цифрових або віртуальних активів, унаслідок чого їх прикладна цінність для забезпечення достовірного відображення цифрових активів у балансі є обмеженою. Зазначене обумовлює необхідність формування окремого бухгалтерського підходу до ідентифікації та класифікації цифрових активів.

Формулювання цілей дослідження (постановка завдання)

Метою статті є уточнення дефініцій і класифікації цифрових та віртуальних активів підприємства України з позицій бухгалтерського обліку з дотриманням принципу превалювання економічної сутності над формою. Досягнення мети передбачене шляхом поступового вирішення завдань:

— дослідити нормативно-правові підходи до сутності цифрових, віртуальних активів і криптоактивів;

— розробити класифікацію цифрових, віртуальних активів і криптоактивів для облікових цілей;

— обґрунтувати критерії та послідовність облікового визнання різних видів цифрових активів із дотриманням вимог бухгалтерських стандартів.

Об'єктом дослідження є нормативно-правові засади та теоретико-методичні підходи до ідентифікації та класифікації цифрових активів підприємства. Предмет – методологія облікового визнання різних видів цифрових активів відповідно до вимог національних і міжнародних стандартів обліку.

Матеріали та методи

Теоретичну та методологічну основу роботи склали законодавчі акти іноземних держав [9, 11, 34] та України [4, 15, 16, 40], офіційні видання міжнародних організацій [14, 35, 36, 37], бухгалтерські стандарти [5, 6], наукові публікації закордонних та українських науковців.

Для вирішення поставлених завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи та прийоми наукового дослідження. Морфологічний, порівняльний та критичний аналіз допомогли систематизувати підходи до дефініції та класифікації цифрових, віртуальних активів і криптоактивів. Методи аналізу й синтезу дали змогу розкрити відмінності між видами цифрових активів. Логіко-порівняльний метод застосовано для обґрунтуванні критеріїв їх облікового визнання. За допомогою описово-аналітичного та гіпотетико-дедуктивного методів пояснено облікову логіку визнання цифрових активів до товарів, нематеріальних активів або фінансових інструментів. Системно-структурний та графічний методи використано для візуалізації пропозицій щодо класифікації та облікової ідентифікації цифрових активів.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування

Вчені досліджують сутність, економічні прояви та способи їх облікового відображення різних форм цифрової власності. Орлов І.В., Шепель І.В., Покинйчереда В.В., Кондратюк О.М., Крупка Я.Д., Тарасова Т.О., Лабунська С.В., Правдюк Н.Л., Доценко О.В., Іваночко Б.Р. розробляли питання інституалізації, оподаткування та обліку криптовалют. Аналогічні дослідження щодо криптоактивів виконували Джексон А., (Jackson A., 2023) [17], Каню Д. (Kanun D., 2025) [20], Алсалмі Н. (Alsalmi N., 2023) [22], Фуаді І. (Fuadi I., 2020) [19], Ндукаджі А. (Ndukaji A., 2024) [21], Макурін А.А., Бруханський Р.Ф., Спільник І.В., Ніфталієв С.Г., Могил Л.С., Плекан М.В., Мисака Г.В., Ганусич В.О., Лівінський А.В., Белінська Я.В. Проблематику імплементації в Україні світової практики регулювання, податкового і фінансового обліку віртуальних активів опрацьовували Овчаренко А.С. [27], Савчук В.К. [38], Хатнюк Н.С., Яроцький В.О. [28], Самсін Р.І. [29] Черних О.С., Защипас С.М. [39], Кучерявий А.О. [33]. На узагальнюючому рівні цифрових активів виконували розробки Бутнік-Сіверський О.Б. [24], Кудь А.А. [23], Дерун І.А., Савченко Є.Ю. [26], Гулейков І.Ю. [25], Васюренко О.В. Віртуальні активи є основою понятійно-категоріального апарату законодавства України у сфері цифрової власності [4, 15, 16], що робить їх пріоритетним об'єктом наукових досліджень.

Щоб співставити поняття «цифрові активи», «віртуальні активи» та «криптоактиви», звернімося до офіційних трактувань у нормативно-законодавчих актах різних юрисдикцій, систематизованих у табл. 1. У такий спосіб забезпечується об'єктивність дослідження і його узгодженість зі світовим баченням.

Таблиця 1. Дослідження дефініцій цифрових активів (digital assets), віртуальних активів (virtual assets), криптоактивів (crypto-assets) у регуляторних актах держав і рекомендаціях міжнародних організацій

Джерело	Визначення сутності цифрових, віртуальних активів, криптоактивів
1	2
Комісія ООН з міжнародної торгівлі, 2020 [37]	Цифровий актив означає сукупність даних, що зберігаються в електронному вигляді, які мають корисність або цінність.
Закон США «Про інвестиції в інфраструктуру та робочі місця», 2021 [9]	Цифрові активи – це цифрове представлення вартості, зафіксоване в розподіленому та криптографічно захищеному реєстрі або за допомогою подібної технології.
Digital Assets Law, DIFC, 2024 [34]	Річ є цифровим активом, якщо: (а) вона існує як умовна одиниця кількості, що проявляється поєднанням активної роботи програмного забезпечення мережею учасників та даних, що генеруються мережею; (б) вона існує незалежно від будь-якої конкретної особи та правової системи; (с) річ не здатна до дублювання, а використання чи споживання речі однією особою або певною групою осіб обов'язково перешкоджає використанню чи споживанню цієї речі однією або кількома іншими особами.
Цивільний кодекс України, ст. 179 (зміни 2023 р.) [40]	Цифрова річ – це благо (у тому числі віртуальні активи, цифровий контент), що створюється та існує виключно у цифровому середовищі та має майнову цінність.
Рекомендації FATF, 2021 [14]	Віртуальні активи – цифрове представлення вартості, яке може бути передане, обміняне або використане в електронній формі для здійснення платежів або з метою інвестування.

Продовження таблиці 1

1	2
Закон України № 361-IX, 2019 [16]	Віртуальний актив – цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей.
Проект Закону України «Про внесення змін до ПКУ», 2025 [4]	Віртуальний актив – це різновид цифрової речі, що створюється, передається та зберігається в електронному вигляді з використанням технології розподіленого реєстру або іншої подібної технології. Віртуальний актив, залежно від умов емісії, може посвідчувати майнові права, зокрема, право вимоги на інші об'єкти цивільних прав, та або зобов'язання емітента віртуального активу.
Закон України «Про віртуальні активи», 2022 [15]	Віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі.
Cryptoassets Taskforce, final Report, UK, 2018 [11]	Криптоактиви – це криптографічно захищене цифрове представлення вартості чи прав, що використовує розподілену реєстрову технологію (DLT) для передачі, зберігання або торгівлі без центрального регулятора.
Регламент ЄС 2023/1114 (MiCA), 2023 [12]	Криптоактиви – цифрове представлення цінності або прав, які можуть бути передані або збережені в електронному вигляді із використанням технології розподіленого реєстру або подібної технології.

Джерело: складено авторами за матеріалами [4, 9, 11, 12, 14-16, 34, 37, 40]

Аналітичне співставлення офіційних дефініцій, поданих у табл. 1, дозволило виявити чітку ієрархію досліджуваних форм цифрової вартості. У досліджених нормативно-правових актах [9, 34, 37] цифрові активи визначаються як найширше узагальнююче поняття, що охоплює будь-які об'єкти, створені та існуючі у цифровому середовищі й наділені економічною або майною цінністю. Віртуальні активи виступають окремою категорією цифрових активів, основною ознакою яких є можливість їх передачі, обміну або використання в електронній формі з метою платежів чи інвестування [4, 14, 16]. Криптоактиви становлять підклас віртуальних активів, відмінністю якого є застосування технології розподіленого реєстру (distributed ledger technology, DLT) та криптографічного захисту для забезпечення операційної безпеки та підтвердження прав власності [11, 12].

Виявлена структурна послідовність «цифрові активи – віртуальні активи – криптоактиви» відображає еволюційний розвиток цифрових форм вартості. На початку інтеграції інформаційних технологій у економіку виникли цифрові активи у широкому значенні – як будь-які дані або об'єкти, що існують у цифровому середовищі та мають вартісну оцінку. Наприклад, це цифрові документи, доменні імена, облікові записи користувачів у цифрових сервісах, програмні продукти, медіаконтент, вебресурси, структуровані та неструктуровані набори даних (у тому числі Big Data), цифрові моделі, цифрові товари та інші електронні об'єкти, що можуть як мати зв'язок із матеріальними об'єктами, так і існувати автономно в цифровому просторі [25]. Згодом частина цифрових активів почала використовуватися для розрахунків, конвертації, інвестування, внаслідок чого сформувалася підмножина віртуальних активів.

Поширення технологій розподіленого реєстру зумовило появу криптоактивів, які забезпечують підтвердження та збереження прав вартості через криптографічні механізми захисту. Сутність DLT-

технологій полягає у синхронному, розподіленому між учасниками мережі зберіганні даних про здійснені транзакції з фіксацією їх змісту та часової послідовності за допомогою цифрових міток. Нові записи створюються й об'єднуються в блоки в межах децентралізованого механізму консенсусу, зокрема через процес майнінгу, який передбачає машинне розв'язання криптографічних задач для підтвердження достовірності операцій.

Видова диференціація криптоактивів залежить від їх призначення, способу емісії та технологічної архітектури DLT-мережі, у межах якої вони створюються та функціонують. Якщо створення цифрових одиниць є вбудованою функцією самої блокчейн-мережі (наприклад, Bitcoin, Ethereum, Litecoin), то результатом цього процесу стають криптовалюти, які виконують роль універсального засобу обміну й зберігання вартості. Якщо цифрові одиниці випускаються на базі вже існуючої блокчейн-платформи (наприклад, у межах мереж Ethereum, Binance Smart Chain) і мають цільове функціональне призначення (як доступ до послуг, підтвердження прав власності або унікальності цифрових об'єктів), то формуються токени. Токен – це криптоактив, створений за допомогою технології розподіленого реєстру або іншої подібної технології, який використовується як одна з одиниць обліку у системі забезпечення обороту віртуальних активів, може посвідчувати права його власника та виконувати функцію платіжного засобу, об'єкта інвестування та інші функції залежно від мети створення токена та системи, в якій він використовується [4]. Також на базі DLT-технології функціонують інші види криптоактивів, які не належать до криптовалют або токенів, смарт-контракти, децентралізовані фінансові інструменти (DeFi).

Таким чином, криптоактиви становлять високо-технологічний підвид віртуальних активів і, у свою чергу, характеризуються внутрішнім видовим розмаїттям, до якого належать криптовалюти та токени.

Описаний авторський підхід до ієрархії понять «цифрові активи», «віртуальні активи», 4; 9; 11; 12; 14-16; 34; 37; «криптоактиви» узгоджено з актуальним баченням наукової спільноти. Савченко Є.Ю. [26], Кудь А.А. [23], Бутнік-Сіверський О.Б. [24], Защипас С.М. [39] пропонують використовувати поняття «цифрові активи» як узагальнююче, а віртуальні активи вбачають їх видом. На думку Гулейкова І.Ю., віртуальні активи, є окремим різновидом цифрових активів, а їх відмінність – існування виключно у цифровій формі та відсутність матеріального втілення. До цієї групи він зараховує криптовалюти, цифрові об'єкти в онлайн-іграх, невзаємозамінні токени та віртуальну нерухомість у межах цифрових світів [25]. Рехлицький М.С. [41], Овчаренко А.С. [27] уточнюють критерії визнання віртуального активу: наявність вартості (value), можливість до обігу в цифровому форматі (transferability), можливість до обміну на інші об'єкти цивільного права (payment or investment purpose). Яроцький В.О. формулює такі ознаки віртуального активу: 1) це нематеріальне благо, що є об'єктом цивільного обігу; 2) існує в електронній (цифровій) формі; 3) однією з форм є віртуальна валюта – криптовалюта; 4) право власності на нього посвідчується шляхом внесення запису до реєстру транзакцій; 5) має вартісний вираз, який має потенціал до росту (зміни) [28]. Поняття «цифрові активи» є родовим, а «віртуальні активи» – його підвид, що конкретизує функціональні характеристики цифрових об'єктів; криптоактиви, у свою чергу, становлять підвид віртуальних активів, оскільки відрізняються специфічними технологічними властивостями.

У 2023 р. до ст. 179 Цивільного кодексу України було внесено визначення поняття «цифрова річ», до яких віднесено віртуальні активи [40]. У Digital Assets Law [34] цифровий актив трактується саме як цифрова річ з певними характеристиками (табл. 1). Овчаренко А.С. [27], Даниленко О.В., Бровченко Т.І., Бутнік-Сіверський О.Б. [24], Май-

даник Р.А., Бабецька І.Я. вказують, що цифрові речі є цивільно-правовою категорією, юридичною оболонкою для різних цифрових об'єктів. Оскільки цифрові активи існують у цифровій формі та є об'єктами цивільних прав, то всі вони є цифровими речами.

Поняття «цифровий актив» формується шляхом поєднання двох компонентів – «цифровий» та «актив». Прикметник «цифровий» відображає нематеріальний, електронний спосіб існування об'єкта, а іменник «актив» характеризує його як об'єкт, що має економічну або майнову цінність для власника. Отже, цифрові активи мають економічну природу, тому критерії їх ідентифікації та визнання пропонується формувати у площині бухгалтерського обліку.

Законом № 996-XIV [42] окреслено множину суб'єктів господарювання, зобов'язаних вести облік та складати фінансову звітність із дотриманням IFRS [5]: акціонерні товариства, фінансові, страхові, видобувні, суспільно важливі компанії. Іншим підприємствам дозволено застосовувати міжнародні [5] або національні [6] бухгалтерські стандарти на власний розсуд. НП(с)БО розроблено на основі IFRS із урахуванням особливостей облікової практики в Україні, тому вони змістовно близькі, але відрізняються спрощенням структури та деталізації вимог до розкриття інформації.

У НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» визначено три критерії визнання ресурсу активом: контрольованість підприємством, ймовірність майбутнього економічно вигідного використання та оцінюваність. Якщо ресурс відповідає цим критеріям і визнається активом у системі бухгалтерського обліку підприємства, то для ідентифікації його матеріальної або цифрової природи доцільно застосувати додатковий критерій – чи існує актив у формі цифрових (електронних) даних та чи є він відокремленим від матеріального носія. На рис. 1 візуалізовано послідовність облікового визнання цифрового активу.

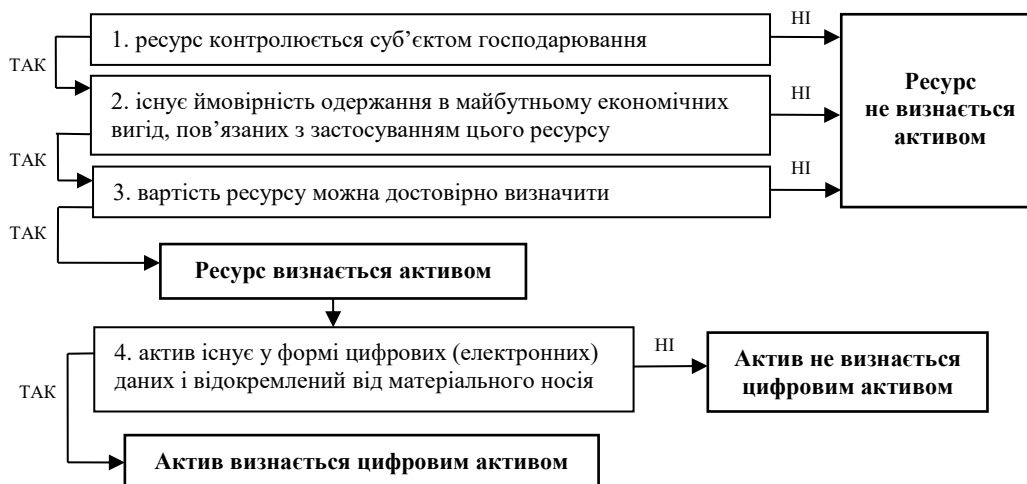


Рисунок 1. Послідовність визнання цифрового активу, з урахуванням критеріїв НП(с)БО 1 [7], у системі бухгалтерського обліку
Джерело: власна розробка автора

У п. 4.4, 4.5, 4.8-4.13 Концептуальної основи фінансової звітності [5] описано змістовно ідентичні до НП(с)БО 1 (п. 1-3 рис. 1) критерії визнання активу. IFRS-підхід гнучкіший, орієнтований на потенціал отримання економічних вигід, а НП(с)БО 1 нормативно формалізований та містить конкретніші вимоги. Отже, запропонована на рис. 1 послідовність визнання цифрового активу має практичне значення для усіх підприємств України незалежно від того, застосовують вони національні [6] або міжнародні [5] бухгалтерські стандарти.

Обліковий підхід висвітлив чітку різницю між цифровими речами та цифровими активами. Цифрова річ – це нематеріальний об'єкт цивільних прав, що існує у формі електронних даних, тобто різновид ресурсу. Якщо цифрова річ перебуває під контролем суб'єкта господарювання, має достовірну оцінку і очікується отримання економічних вигід від її використання, то її визнають цифровим активом.

Обґрунтоване автором співвідношення множин цифрових речей, цифрових активів, віртуальних активів та криптоактивів проілюстровано на рис. 2.

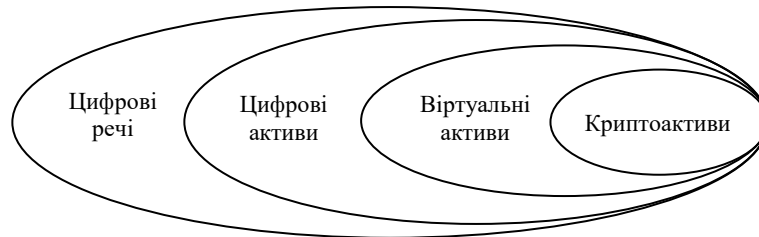


Рисунок 2. Ієрархічна структура співвідношення множин цифрових речей, цифрових активів, віртуальних активів і криптоактивів
Джерело: власна розробка автора

Станом на початок 2026 р. відсутні уніфіковані класифікації віртуальних активів та криптоактивів. Різноманітні авторські варіанти видів віртуальних активів, і у тому числі криптоактивів, запропонували Кудь А.А., Овчаренко А.С. [27], Хатнюк Н.С., Побіянська Н.Б., Самсін Р.І. [29], Грицай О.С., Черних О.С., Яроцький В.О. [28], Пантелєєва Н.М., Рогова Н.В. Законодавство України концептуально сфокусоване на категорії віртуальних активів, тому вчені досліджують насамперед їх видове розмаїття. Окрему класифікацію криптоактивів за функціональним призначенням розробили Мисака Г.В., Дерун І.А., виокремивши криптовалюти, смарт-контракти, криптодомени і криптогаманці.

Законодавство Великої Британії визначає криптоактиви як токени та виокремлює три їх види за критеріями функції (обмін, інвестиція, доступ до сервісу) та прав, які вони надають власнику: обмінні безпекові, утилітарні токени [11]. Обмінні токени (exchange tokens) – це децентралізовані віртуальні валюти, що використовуються як об'єкт інвестування та засіб обміну. Безпекові токени (security tokens) відображають права власності або боргові зобов'язання, подібні до акцій або облігацій, і тому підпадають під регулювання фінансових ринків. Утилітарні токени (utility tokens) надають власникам доступ до визначеного продукту або послуги у межах певної платформи.

Комісія ООН з міжнародної торгівлі виокремлює платіжні токени (payment tokens) та токенизовані активи (asset-backed tokens) [37]. Платіжні токени визначено як цифрові активи, що мають внутрішню цінність у межах системи, де вони функціонують (наприклад, криптовалюти). Токенизовані активи – цифрові активи, вартість яких пов'язана з реальними матеріальними або

нематеріальними об'єктами (борговими зобов'язаннями, правами товарами, тощо), зв'язок з якими встановлюється правилами системи. Платіжні токени фактично являють собою обмінні токени, а до групи токенизованих активів віднесено безпекові (інвестиційні) та утилітарні токени [37]. Тобто офіційні підходи Великої Британії та ООН до видів криптоактивів змістовно близькі.

У Регламенті ЄС 2023/1114 (MiCA) визначено три види криптоактивів: токени електронних грошей (e-money tokens, EMT – забезпечені фіатними валютами); токени активів (asset-referenced tokens, ART – забезпечені золотом, товарами, іншими матеріальними ресурсами) та інші криптоактиви [12].

Класифікація MiCA спрямована на регулювання емісії та обігу криптоактивів. Критерієм поділу взято не функціонально-правові ознаки, а джерело стабільності їх вартості. Криптоактиви належать до EMT, якщо мають платіжне призначення, їхня вартість прив'язана до однієї фіатної валюти, а емітент бере на себе зобов'язання їх викупу. Криптоактиви відносять до ART, якщо їхня вартість прив'язана до кошика активів (товарів, валют, інших ресурсів), що забезпечує її відносну стабільність. Інші криптоактиви не мають механізму стабілізації вартості та не передбачають погашення у фіатних коштах, але здатні виконувати інвестиційну, утилітарну або управлінську функцію.

Зазначимо, що сукупно токени електронних грошей (EMT) і токени активів (ART) складають множину стейблкоїнів (stablecoins) – криптоактивів, вартість яких підтримується відносно стабільною завдяки прив'язці до фіатної валюти, кошика валют, інших активів (товарів, дорого-

цінних металів тощо) або за допомогою алгоритмічних механізмів.

Підхід, закладений у МіСА [12], взято в основу Проекту Закону України «Про внесення змін до ПКУ», який передбачає комплексне оновлення положень Закону «Про віртуальні активи» [15]. У проєкті визначено три види віртуальних активів – токени з прив'язкою до активів, токени електронних грошей, віртуальні активи, що не належать до жодної з цих груп [4]. Отже, класифікація цифрових активів, адресована підприємствам України, має спиратися саме на підхід МіСА [12].

На рис. 3 запропоновано трирівневу ієрархію видів цифрових активів, складену на базі нормативно-правових актів України [4] та ЄС [12], з урахуванням розробок науковців [23-26, 29].

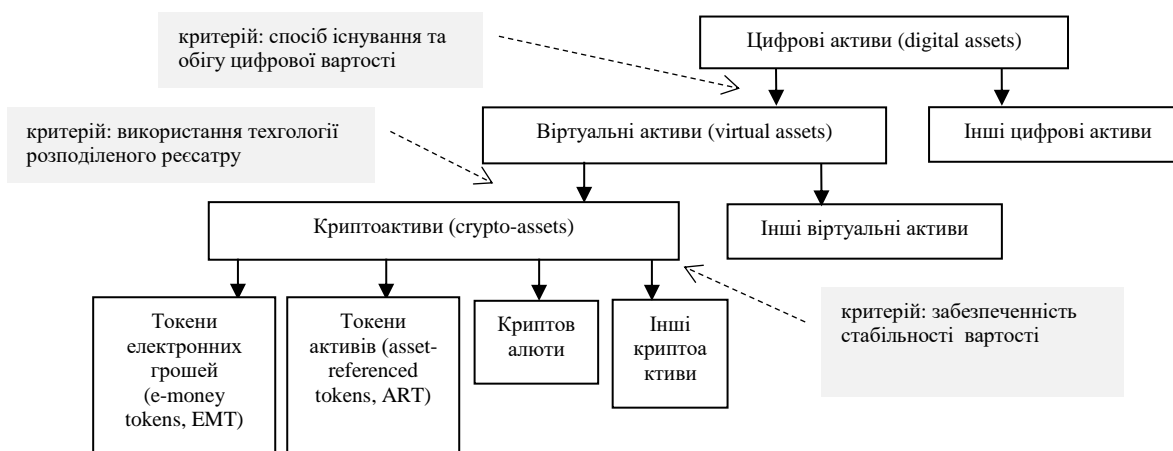


Рисунок 3. Класифікація цифрових та віртуальних активів підприємства
Джерело: власна розробка автора

Віртуальні активи класифіковано на криптоактиви та інші віртуальні активи (рис. 3) за критерієм використання DLT-технологій. Криптоактиви базуються на технології розподіленого реєстру, захищені криптографічними засобами, забезпечують децентралізоване підтвердження транзакцій і прав власності. Інші віртуальні активи існують у централізованих цифрових системах та не мають криптографічного підтвердження.

Криптоактиви пропонується розділяти за критерієм забезпечення стабільності їх вартості на токени електронних грошей, токени активів, криптовалюти на інші криптоактиви (рис. 3). За основу такої структури взято класифікацію МіСА [12], із відокремленням у групі «криптоактиви, що не є EMT і ART» підмножини криптовалют. Це уточнення спрощує сприйняття обліковцями усієї розробленої ієрархії.

Подану на рис. 3 класифікаційну схему роз'яснено у табл. 2 – наведено конкретні приклади цифрових активів за кожним їх видом.

Запропонована класифікація (рис. 3) не містить CBDC, емітовані центральними банками держав, у тому числі цифрові гроші Національного банку

України, оскільки е-гривню законодавчо виведено поза множину віртуальних активів [4, 15]. На території України заборонено використання віртуальних активів як засобу платежу або обміну на товарно-матеріальні цінності чи послуги. Тому підприємства можуть мати у власності цифрові активи не як аналог грошових коштів, а тільки як специфічний ресурс.

Визнавши у системі обліку цифровий актив (за критеріями, поданими на рис. 1) та встановивши його вид (за класифікацією на рис. 3), бухгалтеру необхідно поставити такий актив на баланс, віднісши його до певного виду активів підприємства, із дотриманням стандартів.

Згідно НП(с)БО 8 [6] та IAS 38 [5], невідчутну, інформаційно-інтелектуальну сутність, яка може супроводжуватися фізичним носієм, мають нематеріальні активи. На підставі цього Голдфінгер С. (Goldfinger С., 1997) [8], Зашипас С.М. [39] ідентифікують цифрові активи як складову нематеріальних активів. Хабіб Н. (Habib N., 2025) вказує, що умовою такої ідентифікації є дотримання бухгалтерських критеріїв визнання нематеріальних активів [18].

Таблиця 2. Приклади видів цифрових активів

Види цифрових активів		Приклади цифрових активів	
1. Віртуальні активи	1.1. Кripto-активи	1.1.1. EMT	Стейбкоїни, забезпечені однією фіатною валютою: USDT, USDC, PYUSD, TUSD – токени, забезпечені долларом; EURC, EURS, Monerium EURM – токени, забезпечені євро; GBPT – токени, забезпечені фунтом стерлінгів.
		1.1.2. ART	Стейбкоїни, забезпечені кошиком активів (золото, товари, ін.): Tether Gold (XAUT), Digix Gold Token (DGX), Pax Gold (PAXG) – токени, забезпечені золотом; RealT Tokens – токенизовані права власності на нерухомість; CommodityToken – токенизовані товарні активи (нафта, метали).
		1.1.3. Кripto-валюти	Bitcoin (BTC), Ethereum (ETH), Litecoin (LTC), Cardano (ADA), Polkadot (DOT), Solana (SOL), Monero (XMR), Zcash (ZEC).
		1.1.4. Інші криптоактиви	DAO-токени управління (AAVE, COMP, MKR); утилітарні токени доступу до сервісів (UNI, BNB, FIL); ігрові токени (AXS, SAND); DeFi-токени (SUSHI, CRV); NFT з унікальними правами (NFT на цифрове мистецтво, музику); віртуальна нерухомість у метавсесвітах (Decentraland, Sandbox); фан-токени (CHZ, PSG, BAR).
	1.2. Інші віртуальні активи	Внутрішні ігрові активи (скіни CS2, предмети Roblox); цифрові жетони лояльності (Starbucks Odyssey) від централізованих систем (компаній-розробників).	
2. Інші цифрові активи		Цифровий контент (ліцензії на програмні продукти, бази даних, вебресурси, медіафайли, набори електронних даних); доменні імена; електронні документи з майновими правами; цифрові права інтелектуальної власності; цифрові патенти на авторські права, сертифікати; цифрові моделі (3D-об'єкти); цифрові квитки, пропуски, сертифікати участі.	

Джерело: власна розробка автора

У 2019 р. Комітет з тлумачень IFRS (IFRS IC) вперше оприлюднив офіційну позицію щодо обліку криптовалют, визначивши, що криптовалюти не визнаються грошима або фінансовими активами; якщо криптовалюту утримують з метою для подальшого продажу під час звичайної діяльності, то її визнають товаром у складі запасів, якщо ні – нематеріальним активом [35]. Таке бачення підтримують Каню Д. (Kanu D., 2025) [20], Крупка Я.Д., Покинйчереда В.В., Орлов І.В., Франчук Т.М., Доценко О.В. Наразі Рада з IFRS не представила роз'яснень щодо обліку інших видів цифрових активів. Тому вчені екстраполюють підхід Комітету до криптовалют на ширшу множину криптоактивів (Ганусич В.О., Могил Л.С., Бруханський Р.Ф.) або віртуальних активів (Петришин Л.П., Кучерявий А.О., Ковальова Т.В., Хорошилова І.О.), описуючи критерії їх визнання товарами або нематеріальними активами.

У 2023 р. Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) опублікувала рекомендації, вказавши, що криптоактиви, які виконують функції, подібні до традиційних цінних паперів, підтверджуючи контрактні права на грошові надходження, доходи або прибутки, повинні розглядатися як фінансові інструменти [36]. З огляду на це роз'яснення, фінансовими інструментами є, наприклад, токенизовані цінні папери (security tokens); NFT, які репрезентують право на частку у прибутку або власності; DeFi-угоди аналогічні традиційним кредитним та інвестиційним контрактам; LP-токени, що надають власнику частку у спільному пулі активів і право на пропорційне отримання комісій. Джексон А.

(Jackson A., 2023) [17], Фуаді І. (Fuadi I., 2020) [19], Овчаренко А.С., Плекан М.В., Савчук В.К. [38] також вказують на можливість визнання певних цифрових активів фінансовими інструментами.

На базі проведеного дослідження сучасних підходів до обліку цифрових активів складено схематичну послідовність їх визнання на балансі підприємства – рис. 4.

На рис. 4 систематизовано регламентовані національними обліковими стандартами критерії визнання нематеріальних активів, товарів і фінансових інструментів, форми яких можуть набувати цифрові активи на балансі підприємства. Якщо цифровий актив можна використати або конвертувати на грошові кошти протягом року (або протягом операційного циклу, який перевищує рік), то він визнається оборотним активом, а у протилежному випадку – необоротним (п. 1 рис. 4).

Емпірично цифрові активи мають нематеріальну природу, але в системі обліку їх неможна відносити виключно до нематеріальних активів, бо облікове визнання ресурсу ґрунтується не на його формі, а на економічній сутності (принцип "substance over form" [5]). Цифровий актив, визнаний оборотним, може утримуватися з метою подальшого продажу (п. 2 рис. 4), і тоді його слід ідентифікувати як товар. Якщо ж цифровий актив функціонально подібний до цінних паперів, підтверджує контрактні права на грошові надходження і очікується його конвертація у грошові кошти протягом року (п. 3 рис. 4), то він класифікується як монетарний і визнається у складі короткострокових фінансових інструментів.



Рисунок 4. Послідовність облікової ідентифікації цифрового активу як товару, фінансового інструменту, нематеріального активу, з урахуванням критеріїв НП(с)БО 7, 8, 12, 19 [6]

Джерело: власна розробка автора

Нематеріальні активи класифікуються виключно як підвид необоротних активів, за умови виконання критеріїв НП(с)БО 8 (п. 4, 5, 6 рис. 4). Необоротний актив має бути немонетарним, тобто не являти собою засіб платежу або вимогу на отримання грошових коштів (п. 4 рис. 4). У разі відсутності матеріальної форми (п. 5 рис. 4) та за умови можливості відокремлення об'єкта як окремого об'єкта обліку (п. 6 рис. 4), немонетарний необоротний актив визнається нематеріальним активом.

Усім цифровим активам властива нематеріальна форма, тобто п. 5 (рис. 4) виконується завжди. Якщо необоротний цифровий актив функціонально подібний до цінних паперів і може бути конвертований на грошові кошти (п. 4 рис. 4), то він є монетарним і визнається довгостроковим фінансовим інструментом.

Немонетарний необоротний цифровий актив, який можна ідентифікувати як окремий об'єкт обліку (п. 6 рис. 4), визнається нематеріальним активом підприємства. За неможливості відокрем-

лення цифрового активу від інших об'єктів його вартість буде прийнято до оцінки гудвілу.

Концептуальна основа IFRS передбачає, що актив необхідно розкривати у фінансовій звітності так, щоб користувачі розуміли, яким чином він принесе майбутні економічні вигоди [5]. Цій умові відповідає запропонований на рис. 4 підхід. Цифрові активи, визнані у складі нематеріальних активів, використовуватимуться у господарюванні довгостроково і поступово переноситимуть свою вартість на витрати діяльності шляхом амортизації. Цифрові активи, визнані товарами, принесуть дохід внаслідок їх продажу. Цифрові активи, поставлені на баланс як фінансові інструменти, забезпечать отримання грошових коштів, процентів, дивідендів.

У табл. 3 співставлено запропоновану класифікацію цифрових активів (рис. 3) та уточнені критерії їх облікового визнання нематеріальним активом, товаром або фінансовим інструментом (рис. 1, 4).

Таблиця 3. Матриця облікового визнання цифрових активів за їх видами

Вид цифрових активів	Об'єкт бухгалтерського обліку		
	Нематеріальний актив	Товар	Фінансовий інструмент
Цифрові активи, у тому числі:			
1. Віртуальні активи, у тому числі:			
1.1. Криптоактиви, у тому числі:			
1.1.1. Токени електронних грошей (ЕМТ)	×	×	✓
1.1.2. Токени активів (ART)	×	✓	✓
1.1.3. Криптовалюти	✓	✓	×
1.1.4. Інші криптоактиви	✓	✓	×
1.2. Інші віртуальні активи	✓	✓	×
2. Інші цифрові активи	✓	✓	×

Джерело: власна розробка автора

Емісія й контроль tokenів електронних грошей здійснюються на державному рівні банками та ліцензованими фінансовими установами. ЕМТ забезпечені національними валютами, завдяки чому мають стабільну вартість та використовуються для платежів, переказів, зберігання вартості в цифровій формі. ЕМТ підтверджують право вимоги до їх емітента на отримання фіатних грошових коштів, тому за економічною сутністю в обліку їх слід визнавати монетарними статтями фінансових інструментів. ЕМТ не застосовні для продажу або довгострокового корисного використання у господарській діяльності, тому відповідно товарами і нематеріальними активами не визнаються – ряд. 1.1.1 табл. 3.

Криптографічні токени активів забезпечені матеріальними (дорогоцінними металами, нерухомістю, сировиною) або нематеріальними (цінними паперами, правами вимоги, інтелектуальною власністю) активами та підтверджують право власника на частку цих активів. Tokenізовані майнові або контрактні права на певні активи, утримувані як аналог цінних паперів, в обліку доцільно визнавати фінансовими інструментами. Якщо ART залучені до господарювання з метою подальшого продажу, їх слід визнавати товарами. Так як ART є цифровим аналогом акцій або облігацій, то подібно до таких цінних паперів вони не визнаються нематеріальними активами і не підлягають амортизації (ряд. 1.1.2 табл. 3).

На відміну від ЕМТ та ART, усі інші цифрові активи не створюють договірних прав на отримання грошових коштів або фінансових активів, і тому їх не ідентифікують фінансовими інструментами, а визнають або нематеріальними активами, або товарами (ряд. 1.1.3, 1.1.4, 1.2, 2 табл. 3).

Загалом переважна більшість цифрових активів визнається в обліку нематеріальними активами. Підприємства визнає цифрові активи товарами, якщо цілеспрямовано здійснює торгівлю ними. До

фінансових інструментів необхідно відносити тільки ті цифрові активи, які є віртуальним аналогом цінних паперів. Подальші розробки вбачається присвятити питанням облікової оцінки таких tokenів та їх розкриття у фінансовій звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Систематизація і узагальнення наукових робіт і офіційних рекомендацій виявило відсутність єдиного підходу до сутності та видів цифрових активів, що ускладнює їх ідентифікацію як об'єктів обліку та фінансової звітності. На основі аналізу нормативних актів міжнародних організацій (FATF, IOSCO, UN), ЄС, США, України для цілей бухгалтерського обліку розроблено авторський підхід до дефініції та типології цифрових активів. Запропоновану трирівневу класифікацію доцільно використовувати для обґрунтування субрахунків аналітичного обліку. Шляхом опрацювання вимог бухгалтерських стандартів уточнено критерії та послідовність облікового визнання різних видів цифрових активів нематеріальними активами, товарами або фінансовими інструментами. Подана матриця облікового визнання цифрових активів за їх видами вбачається корисною для коректного прийняття на баланс нового об'єкта цифрової власності підприємства. Підсумком дослідження стало чітке окреслення кола цифрових активів, які є фінансовими інструментами у системі обліку – це криптографічні токени електронних грошей і активів. Отримані висновки і викладені пропозиції є внеском у актуалізацію і подальший розвиток теоретико-методологічних засад обліку об'єктів цифрового середовища, а також відповіддю на практичний запит підприємств України щодо уточнення порядку облікового відображення віртуальних активів із дотриманням нормативно-правових регламентів.

Abstract

Introduction. Digital transformation is reshaping socio-economic relations and giving rise to a wide range of digital assets. Effective management of digital resources requires robust accounting and analytical support. Businesses therefore express a practical need to clarify the economic substance and classification of digital assets from an accounting perspective, ensuring proper recognition of related transactions and their reliable disclosure in financial statements.

The aim and objectives. The purpose of the study is to clarify the definitions and classification of digital and virtual assets of Ukrainian enterprises from an accounting perspective, in compliance with the principle of substance over form. Achieving this purpose is envisaged through the sequential accomplishment of the following objectives: to examine regulatory and legal approaches to the nature of digital, virtual, and crypto-assets; to develop a classification of them for accounting purposes; to substantiate the criteria and sequence of accounting recognition of various types of digital assets in accordance with accounting standards.

Methods. To address the stated objectives, general scientific and specialized research methods and techniques were employed. Morphological, comparative, and critical analysis were used to systematize approaches to the definition and classification of digital, virtual, and crypto-assets. Methods of analysis and synthesis made it possible to identify distinctions among different types of digital assets. The logical-comparative method was applied to substantiate the criteria for their accounting recognition. Descriptive-analytical and hypothetical-deductive methods were used to explain the accounting logic for recognizing digital assets. Systemic-structural and graphical methods were applied to visualize the proposed classification and accounting identification of digital assets.

The results. Existing regulatory approaches across different jurisdictions and scholarly recommendations concerning the definition of various forms of digital value are systematized in the study. The hierarchical semantic relationship among the concepts of "digital thing", "digital assets", "virtual assets", and "crypto-assets" was substantiated. The economic substance of a digital asset was clarified from an accounting perspective. A sequence for the accounting recognition of digital assets as intangible assets, inventories, or financial instruments was proposed in accordance with national and international accounting standards. A matrix for the accounting recognition of the identified types of digital assets was constructed. The set of digital assets functionally similar to digital securities that should be recognized as financial instruments within the accounting system was also substantiated.

Conclusion. The author's proposed approach to the definition, typology, and accounting recognition of digital assets contributes to the updating and further development of the theoretical and methodological foundations of accounting for objects within the digital environment, while also having practical relevance. The developed three-tier classification is recommended for use in organizing the analytical accounting of digital assets. The matrix of accounting recognition of digital assets by their types is useful for the correct initial recognition of new objects of digital ownership on an enterprise's balance sheet.

References:

1. Chainalysis. (2025). The 2025 global crypto adoption index. <https://www.chainalysis.com/blog/2025-global-crypto-adoption-index>
2. Statista. (n.d.). Digital assets – Ukraine. <https://www.statista.com/outlook/fmo/digital-assets/nft/ukraine>
3. Clutch. (n.d.). Top blockchain companies & developers in Ukraine. <https://clutch.co/ua/developers/blockchain>
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025, April 24). Draft law on amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine on regulating the circulation of virtual assets. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56271>
5. IFRS Foundation. (n.d.). IFRS accounting standards. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards>
6. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). National accounting standards (regulations). <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1>
7. Banerjee, A., & Banerjee, P. (1999). Design-for-maintenance of digital assets. *International Journal of Industrial Engineering*, 6, 72–80.
8. Goldfinger, C. (1997). Intangible economy and its implications for statistics and statisticians. *International Statistical Review*, 65(2), 191–220.
9. U.S. Congress. (2021). Infrastructure investment and jobs act, public law 117-58. <https://www.congress.gov/117/plaws/publ58/PLAW-117publ58.pdf>
10. Parliament of the United Kingdom. (2025). Property (digital assets etc) act. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2025/29/enacted>
11. HM Treasury, Financial Conduct Authority, & Bank of England. (2018). Cryptoassets taskforce: Final report. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5bd6d6f0e5274a6e11247059/cryptoassets_task_force_final_report_final_web.pdf
12. European Parliament & Council of the European Union. (2023). Regulation (EU) 2023/1114 on markets in crypto assets (MiCA). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R1114>
13. Financial Action Task Force. (2018). FATF recommendations: International standards on combating money laundering and the financing of terrorism and proliferation. <https://rm.coe.int/fatfrecommendations-2012-updated-october-2018-/168093829b>
14. Financial Action Task Force. (2021). Updated guidance for a risk-based approach to virtual assets and virtual asset service providers. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Guidance-rba-virtual-assets-2021.html>
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022, February 17). Law No. 2074-IX: On virtual assets. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text>
16. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019, December 6). Law No. 361-IX: On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of proliferation of weapons of mass destruction. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
17. Jackson, A. B., & Luu, S. (2023). Accounting for digital assets. *Australian Accounting Review*, 33(3), 302–312. <https://doi.org/10.1111/auar.12402>

18. Habib, N. S. (2025). Accounting for digital assets between accounting measurement theory and financial disclosure requirements. *International Journal of Finance & Banking Studies*, 14(4). <https://doi.org/10.20525/ijfbs.v14i4.4547>
19. Fuadi, I., & Purwanti, D. (2020). Exploration of the accounting treatment for crypto assets: Is it eligible to be recognized as an asset? *INCREDIBLE 1st 2020*, 1–14. <https://www.researchgate.net/publication/353914098>
20. Kanu, D. H. (2025). Digital currencies financial reporting and auditing: A new concern for accounting professionals in the accounting industry. *International Journal of Economics, Business and Management Research*, 9(1), 311–351. <https://doi.org/10.51505/IJEBMR.2025.9123>
21. Ndukaji, A. (2024). Crypto-accounting standards: Designing a global framework for digital asset valuation and reporting. *Social Science Research Network*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.5434134>
22. Alsalmi, N., Ullah, S., & Rafiue, M. (2023). Accounting for digital currencies. *Research in International Business and Finance*, 64. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2023.101897>
23. Kud, A. A. (2019). Substantiation of the concept of "digital asset": Economic and legal aspect. *International Journal of Education and Science*, 2(3), 29–41.
24. Butnik-Siverskyi, O. B. (2024). Digital and virtual assets: Methodology, legal aspects, intangible resources. *Theory and Practice of Intellectual Property*, 2, 94–104. <https://doi.org/10.33731/22024.305562>
25. Huleikov, I. (2024). The relationship between digital and virtual assets. *Scientific Collection "InterConf+", 47(209)*, 210–215. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.07.2024.019>
26. Savchenko, Ye. Yu. (2024). Digital things, digital assets, virtual assets and digital tokens: To distinguish or to consolidate. *Kyiv Law Journal*, 3, 87–95. <https://doi.org/10.32782/klj/2024.3.13>
27. Ovcharenko, A. S. (2020). Virtual assets as objects of financial monitoring. *Bulletin of Zaporizhzhia National University*, 3, 98–103. <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-3-14>
28. Yarotskyi, V. O. (2023). The concept and types of virtual assets in circulation under Ukrainian legislation. *Scientific Notes of TNU named after V.I. Vernadsky. Series: Legal Sciences*, 34(73)(4), 101–107. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.4/15>
29. Samsin, R. I. (2024). Classification of virtual assets. *Central Ukrainian Law and Public Administration Bulletin*, 2(6), 90–98. <https://doi.org/10.32782/cuj-2024-2-12>
30. International Monetary Fund. (2025). *Global financial stability report: Digital assets and financial integration*. <https://www.imf.org/en/publications/gfsr>
31. Financial Accounting Standards Board. (2023). Accounting standards update No. 2023-08: Intangibles – goodwill and other – crypto assets (subtopic 350-60). <https://storage.fasb.org/ASU%202023-08.pdf>
32. Boichenko, V. (2025). Virtual assets in accounting: Definition, essence, regulatory uncertainty. *Economic Analysis*, 35(1), 645–653. <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.645>
33. Kucheriavyi, A. O. (2025). Architecture of virtual assets accounting in the context of European integration: Imperatives of economic security. *Economy and Society*, 80. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-136>
34. Dubai International Financial Centre. (2024). Digital assets law No. 2 of 2024. https://edge.sitecorecloud.io/dubaiintern0078-difcexperie96c5-production-3253/media/project/difcexperiences/difc/difcwebsite/documents/laws--regulations/digital_assets_law_2_of_2024.pdf
35. IFRS Interpretations Committee. (2019, June). Holdings of cryptocurrencies. <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/agenda-decisions/2019/holdings-of-cryptocurrencies-june-2019.pdf>
36. International Organization of Securities Commissions. (2023). Policy recommendations for crypto and digital asset markets: Final report. <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD747.pdf>
37. United Nations Commission on International Trade Law. (2020). Legal issues related to the digital economy – digital assets (53rd session, A/CN.9/1012/Add.3). <https://docs.un.org/en/A/CN.9/1012/add.3>
38. Savchuk, V. K., Sobchenko, T. S., & Boichenko, V. T. (2023). Virtual assets – cognition of essence, accounting reflection, analytical assessment. *Economics and Business Management*, 14(1). [https://doi.org/10.31548/economics14\(1\).2023.003](https://doi.org/10.31548/economics14(1).2023.003)
39. Zashchypas, S. M. (2025). Fundamental concepts of virtual assets and the mechanism of their functioning. *Economics, Management and Administration*, 2(112), 121–134. [https://doi.org/10.26642/ema-2025-2\(112\)-121-134](https://doi.org/10.26642/ema-2025-2(112)-121-134)
40. Verkhovna Rada of Ukraine. (2003, January 16). Civil Code of Ukraine No. 435-IV. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1044>

41. Rekhlytskyi, M. (2020). Virtual assets: What is it and why do we need legislative regulation? Yurydychna Hazeta Online, 10(716). <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informacyne-pravo-telekomunikaciyi/virtualni-aktivni-shcho-ce-take-i-navishcho-nam-yih-zakonodavche-regulyuvannya.html>
42. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999, July 16). Law No. 996-XIV: On accounting and financial reporting in Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

Посилання на статтю:

Курган Н.В. Облікове визнання та класифікація цифрових і віртуальних активів підприємств України / Н.В. Курган // *Економіка: реалії часу*. Науковий журнал. – 2026. – № 2 (84). – С. 72-85. – Режим доступу: <https://etr.economics.net.ua/files/archive/2026/No2/72.pdf>.

DOI: 10.15276/ETR.02.2026.8. DOI: 10.5281/zenodo.20369080.

Reference a Journal Article:

Kurhan N.V. Accounting Recognition and Classification of Digital and Virtual Assets of Enterprises in Ukraine / N.V. Kurhan // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2026. – № 2 (84). – P. 72-85. – Retrieved from: <https://etr.economics.net.ua/files/archive/2026/No2/72.pdf>.

DOI: 10.15276/ETR.02.2026.8. DOI: 10.5281/zenodo.20369080.



This is an open access journal and all published articles are licensed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY 4.0)